

Ein cyf/Our ref: CG/PO/17/2023

Huw Irranca-Davies, Cadeirydd
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

18 Ionawr 2023

Annwyl Huw

BIL YR AMGYLCHEDD HANESYDDOL (CYMRU)

Hoffwn ddechrau drwy fynegi fy niolch unwaith eto i chi a'r Pwyllgor am eich adroddiad manwl ar y Bil, ac am y ffordd gadarnhaol a defnyddiol y cynhaliwyd dadl ddoe. Rwy'n falch iawn bod y Senedd wedi cytuno y dylai'r Bil fwrw ymlaen fel Bil cydgrynhoi ac edrychaf ymlaen at ein trafodaethau yn Ystyriaeth Fanwl y Pwyllgor a drefnwyd ar gyfer 13 Chwefror.

Cyn y cyfarfod hwnnw, hoffwn amlinellu safbwynt y Llywodraeth ar argymhellion y Pwyllgor y cyfeiriwyd atom. Byddaf yn ymdrin â'r argymhellion hynny sy'n ymwneud â Bil yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) yn gyntaf, cyn troi at argymhellion y cais ehangach:

- Mae **argymhelliad 1** yn ymwneud â chaniatâd Gweinidog y Goron ac, fel y gwnes i roi gwybod i chi ddoe, rydym bellach wedi cael caniatâd ar y ddwy agwedd gan Ysgrifennydd Gwladol Cymru.
- Rydym yn cytuno y dylid adolygu'r gyfraith sy'n gysylltiedig â'r amgylchedd hanesyddol morol (**argymhelliad 6**), ond bydd rhaid i hyn gael ei ystyried ar ôl gweithredu'r Bil presennol os caiff ei ddeddfu, gan nad yw'r gwaith hwn wedi'i nodi fel blaenoriaeth ar gyfer y tymor Senedd hwn.
- Mae Atodlen 8 i'r Bil yn ymdrin â gweithdrefnau ar gyfer gorchmynion sy'n addasu neu'n dirymu cydsyniad adeiladau rhestredig, ac mae Atodlen 10 yn ymdrin â gweithdrefnau ar gyfer gorchmynion sy'n terfynu cytundebau partneriaeth adeiladau rhestredig. Mae **argymhelliad 7** o adroddiad y Pwyllgor yn ymwneud â'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer newid yr Atodlenni hyn i ganiatáu i bartïon â buddiant wneud sylwadau ysgrifenedig ar y materion hyn (nid sylwadau llafar yn unig). Rydym o'r farn

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Mick.Antoniw@llyw.cymru
Correspondence.Mick.Antoniw@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

bod y sylfaen dystiolaeth yn cefnogi newid yn y gyfraith i ganiatáu sylwadau ysgrifenedig, ond gan nad yw'r Pwyllgor wedi argymhell ei gynnwys yn y Bil hwn, ni fyddwn yn ceisio diwygio'r Bil ar hyn o bryd. Bydd angen nodi cyfrwng addas i ymdrin â'r mater hwn pan fydd adnoddau'n caniatáu hynny.

- Mae **argymhelliad 8** yn ymwneud â hysbysiadau cadwraeth o dan adran 147 o'r Bil y derbyniodd y Pwyllgor dystiolaeth arno gan un rhanddeiliaid yn dadlau y dylai hyn gael ei dynnu o'r Bil. Yn dilyn yr ymchwil a wnaed ar ôl pasio Deddf 2016 (yr ydym wedi tynnu sylw'r Pwyllgor ati), y cam nesaf o ran pennu a ddylid newid y gyfraith fyddai i Cadw gynnal ymgynghoriad ffurfiol, ond nid yw hyn yn flaenoriaeth i dymor presennol y Senedd a bydd rhaid ei ystyried pan fydd adnoddau'n caniatáu hynny.
- Rydw i eisoes wedi ymateb i'r Pwyllgor ar **argymhelliad 10**, sy'n ymwneud â'r pŵer i nodi eithriadau o'r sefyllfa gyffredinol yn adran 2(3) o'r Bil bod adeiladau crefyddol a ddefnyddir at ddibenion crefyddol wedi'u heithrio o'r diffiniad o "heneb" yn Rhan 2 o'r Bil.
- Mae **argymhelliad 11** yn gofyn am eglurhad ar yr ailddatganiad rhannol i'r seiliau ar gyfer gofyn am adolygiad o dan reoliad 4 o Reoliadau Henebion Cofrestredig (Adolygu Penderfyniadau Cofrestru) (Cymru) 2017. Mae Rheoliad 4(b) o'r Reoliadau hynny yn caniatáu cais am adolygiad ar y sail bod newid i ardal heneb gofrestredig yn cael ei ystyried yn amhriodol. Byddai newid o'r fath ond yn amhriodol os nad yw'r ardal dan sylw o bwys cenedlaethol, felly rydym o'r farn bod hyn eisoes yn cael ei gwmpasu gan y ddarpariaeth yn adran 9(2) o'r Bil. Yn unol â hynny, nid ydym wedi datgan unrhyw sail adolygu arall yn y Bil. Rydym wedi cadw'r pŵer deddfu rhag ofn y bydd ei angen i nodi seiliau newydd yn y dyfodol. Hyd yn hyn, nid oes unrhyw geisiadau i adolygu penderfyniad Gweinidog Cymru i gofrestru heneb wedi'u gwneud.
- Mae'r Pwyllgor wedi edrych ymlaen at weithredu'r Bil os caiff ei ddeddfu gan Senedd Cymru ac mae'n gofyn am fwy o wybodaeth am is-ddeddfwriaeth arfaethedig (**argymhelliad 12**). Ein hasesiad presennol yw y bydd 8 offeryn statudol a wnaed o dan Ddeddf 1979 a Deddf 1990 yn cael eu cydgrynhoi a'u hailddatgan. Mae yna hefyd dri chyfarwyddyd presennol y bydd angen eu cynnwys yn yr ailddatganiadau hynny. Mae hyn oherwydd y bydd eu pwnc yn cael ei gwmpasu gan reoliadau os caiff y Bil ei basio yn ei ffurf bresennol. Mae nifer yr offerynnau statudol newydd a fydd yn deillio o hynny yn cael ei setlo o hyd, gan y bydd hyn yn dibynnu ar farn am y ffordd orau o gydgrynhoi'r darpariaethau presennol. Yn ogystal, bydd angen gorchymyn cychwyn a diwygiad canlyniadol, a rheoliadau dirymu, trosiannol ac arbedion.

Er bod y gwaith ar yr offerynnau hyn eisoes wedi dechrau, bydd y rhan fwyaf o'r gwaith hwn yn digwydd ar ôl i'r Bil gael ei basio ac yn ystod y cyfnod gweithredu rhwng 2023 a 2026.

Bydd Cadw yn parhau â'i weithgarwch ymgysylltu rhagweithiol gyda defnyddwyr allweddol y ddeddfwriaeth wrth ei gweithredu; hyd yma, mae hyn wedi cynnwys:

- Dosbarthu 9 Diweddariad Amgylchedd Hanesyddol sy'n esbonio'r Bil ac yn adrodd ar ei gynnydd;
- Diweddaru gwefan Cadw gyda gwybodaeth ddefnyddiol am y Bil, gan gynnwys llinell amser;
- Cynnal sesiwn codi ymwybyddiaeth gyda thros 100 o gyfranogwyr;
- Mynychu nifer o gyfarfodydd i roi diweddariadau i randdeiliaid allweddol, partneriaid a defnyddwyr y ddeddfwriaeth ar y Bil.

Mae rhai o argymhellion y Pwyllgor yn mynd y tu hwnt i'r Bil ac, mewn rhai achosion, mae goblygiadau i Ffiliau diwygio'r gyfraith hefyd:

- Rydym yn cydnabod y pwyntiau a wnaed gan y Pwyllgor yn ei adroddiad ac **argymhelliad 3** yn ymwneud â gwaith cyn-gyflwyno gyda rhanddeiliaid. Nod llawer o'r gwaith cyn-gyflwyno ar y ddau brif Fil cydgrynhoi sy'n cael eu datblygu ar hyn o bryd yw canfod sut mae rhanddeiliaid yn deall ac yn cymhwyso'r ddeddfwriaeth bresennol. Rydym hefyd wedi canolbwyntio ar elfennau arwahanol o ddrafftio arfaethedig i sicrhau, lle mae unrhyw elfen o amheuaeth, fod y sefyllfa bresennol yn cael ei chynnal.

Fel egwyddor gyffredinol, mae Llywodraeth Cymru yn parhau i sicrhau y bydd canlyniadau unrhyw ymgynghoriad ffurfiol ar ddeddfwriaeth yn cael eu cyhoeddi, yn ogystal â chrynodeb o'r rhyngweithio allweddol gyda rhanddeiliaid. Ond mae ymgysylltu â rhanddeiliaid ac eraill ar ddatblygu unrhyw Fil, gan gynnwys Bil cydgrynhoi, yn aml yn cael ei wneud yn gyfrinachol a heb y disgwyliad y bydd manylion llawn yn cael eu cyhoeddi. Weithiau, mae hyn oherwydd bod rhanddeiliaid yn gofyn i'w safbwyntiau beidio â chael eu cyhoeddi, ac na fyddant yn ymgysylltu'n llawn oni cheir cadarnhad o hyn.

Fodd bynnag, byddwn yn dysgu o'r Bil cydgrynhoi cyntaf hwn ac yn sicrhau bod hyn yn cael ei adlewyrchu mewn prosiectau yn y dyfodol.

- Mae **argymhelliad 4** yn ymwneud â chydgrynhoi Mesurau a Deddfau'r Senedd. Rwy'n cydnabod bod diddordeb arbennig yn y ddeddfwriaeth sy'n cael ei deddfu gan y Senedd, ond mae ganddi'r un statws â ddeddfwriaeth sy'n cael ei deddfu gan Senedd y DU. Felly, rwy'n teimlo y dylid ymdrin â hi mewn ffordd debyg, o ran arfer y cydgrynhoi a datblygu'r deunyddiau ategol. Fodd bynnag, byddaf yn sicrhau bod Memoranda Esboniadol yn y dyfodol i gydgrynhoi Biliau yn ei gwneud hi'n glir pan fydd darpariaethau Mesur neu Ddeddf y Senedd yn cael eu hymgorffori.
- Mae **argymhelliad 5**, ar y llaw arall, yn ymwneud â ddedfwriaeth nad yw'n cael ei hymgorffori mewn Bil Cydgrynhoi. Mae eich craffu ar y Bil cydgrynhoi cyntaf hwn wedi tynnu sylw at y ffaith bod Rheol Sefydlog 26C yn nodi y gallai'r Pwyllgor ystyried cwmpas y cydgrynhoi, ond mae'r gofynion ar gyfer y ddogfennaeth yn canolbwyntio ar yr hyn sydd yn y Bil yn unig. Byddwn yn ystyried pa wybodaeth ddefnyddiol y gellir ei rhoi i Ffiliau'r dyfodol i gynorthwyo ystyriaethau'r Pwyllgor.

Does dim categorïau pendant o bynciau yn y gyfraith. Mae'n anochel bod y cwestiwn o'r hyn mae Bil cydgrynhoi yn ei gwmpasu yn fater o farn ac yn dechrau o'r hyn y mae'n briodol ac yn ymarferol ei gynnwys. Cydnabuwyd cymhlethdod hyn gan Gomisiwn y Gyfraith yn ei dystiolaeth i'r Pwyllgor sy'n cefnogi'r ffordd y deliodd y Llywodraeth â hyn (fel y noda'r Pwyllgor ym mharagraff 148 yn yr adroddiad). Bydd yna wastad gysylltiadau a rhyngweithiadau â'r gyfraith nad ydynt yn cael eu cydgrynhoi.

Fel y cydnabyddir yn y Rheolau Sefydlog, rhan o'r broses graffu yw llunio barn ar gwmpas Bil cydgrynhoi. Yn achos penodol y Bil hwn, esboniodd yr wybodaeth a ddarparwyd yn y Memorandwm Esboniadol pa gyfraith sydd wedi'i chynnwys yn y Bil, ac mae'r ymgysylltiad dilynol â'r Pwyllgor yn ystod y gwaith craffu wedi rhoi gwybodaeth fanwl ychwanegol am y ddeddfwriaeth a eithriwyd (ac mae'r Llywodraeth wedi cael y rhyngweithio hwn yn ddefnyddiol).

- Mae gan **argymhelliad 9** oblygiadau ar gyfer y Bil hwn, biliau cydgrynhoi yn y dyfodol ac (yn fy marn i) Ffiliau diwygio'r gyfraith hefyd, gan ei fod yn ymwneud â'r

wybodaeth a ddarperir ar welliannau arfaethedig i Ffiliau. Ar hyn o bryd, mae'r Llywodraeth yn darparu gwybodaeth am ddiben ac effaith yr holl welliannau y mae'n eu cynnig i Ffiliau, ac mae'n bwriadu gwneud yr un peth ar gyfer unrhyw welliannau y mae'n eu cynnig i Ffiliau cydgrynhai. Mae hyn ar ben y gofynion presennol ar gyfer cyflwyno gwelliannau yn Rheolau Sefydlog 26 a 26C. Rydym yn sicrhau hefyd fod Gweinidog y Llywodraeth yn amlinellu'r achos dros bob gwelliant yn ystod trafodion y Pwyllgor neu'r Senedd. Credaf mai dyma'r ffordd y dylem barhau i roi ein barn ar reidrwydd a phriodoldeb gwelliannau, a bod penderfyniadau ar dderbynioldeb yn parhau i fod yn fater i'r Senedd a'r Llywydd.

Mae gweddill yr argymhellion ar gyfer y Senedd neu'r Pwyllgor Busnes ond, mewn perthynas ag **argymhelliad 14**, gallaf gadarnhau y bydd y Bil nesaf y disgwylir iddo gael ei gyflwyno o dan y rhaglen *Dyfodol Cyfraith Cymru* yn Fil a fydd yn diddymu darpariaethau ar y llyfr statud nad ydynt bellach o fudd ymarferol. Mae'r ymgynghoriad ar Fil Cyfraith Statud (Diddymiadau) drafft (Cymru) newydd ddod i ben a byddaf yn cyflwyno rhagor o wybodaeth am hynny maes o law. Fodd bynnag, fel y nodir yn yr ymgynghoriad hwnnw, rydym nawr yn disgwyl i'r Bil hwnnw gael ei gyflwyno i'r Senedd o dan Reol Sefydlog 26. Mae hyn yn golygu ei bod yn debygol mai'r Bil cydgrynhai nesaf fydd y prosiect sy'n ymdrin â symleiddio a moderneiddio cyfraith gynllunio, ac mae unrhyw adolygiad o Reol Sefydlog 26C yn debygol o ddigwydd tua diwedd y tymor Senedd hwn.

Yn gywir,

A handwritten signature in blue ink, reading "Mick Antoniw". The signature is written in a cursive style and is positioned above a short horizontal line.

Mick Antoniw AS/MS

Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution